

Huw Irranca-Davies AS

Y Dirprwy Brif Weinidog ac Ysgrifennydd y Cabinet
dros Newid Hinsawdd a Materion Gwledig

28 Hydref 2024

Annwyl Huw,

Cais am wybodaeth i lywio'r gwaith o graffu ar Gyllideb Ddrafft 2025-26

Ysgrifennaf atoch i ofyn am wybodaeth ysgrifenedig i gynorthwyo ein gwaith craffu ar Gyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2025-26. Fel y gwyddoch, mae trefniadau yn cael eu gwneud i chi fod yn bresennol yng nghyfarfod y Pwyllgor ym mis Ionawr 2025 i roi tystiolaeth lafar ar y mater.

Mae'r atodiad i'r llythyr hwn yn nodi'n fanwl y wybodaeth yr hoffem ei chael. Yn amlwg, nid oes yn rhaid i chi gyfyngu eich ymateb i'r cais hwn, ac mae rhwydd hynt i chi ymdrin ag unrhyw faterion eraill y byddent, yn eich barn chi, o gymorth i'r Pwyllgor yn ei waith craffu ar y gyllideb.

Byddem yn ddiolchgar pe gallech ddarparu'r wybodaeth hon erbyn 11 Rhagfyr 2024.

Diolch yn fawr am ein cynorthwyo gyda'n gwaith craffu.

Yn gywir,

Paul Davies AS

Cadeirydd: Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg

Atodiad

Cais am wybodaeth gan y Dirprwy Brif Weinidog ac Ysgrifennydd y Cabinet dros Newid Hinsawdd a Materion Gwledig i lywio gwaith craffu Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig ar gyllideb ddrafft 2025-26.

Cyflwyno'r gyllideb

Bydd y Pwyllgor yn cyflwyno'i ganfyddiadau ar y Gyllideb Ddrafft yn unol â dull cydgysylltiedig cytunedig sy'n canolbwyntio ar bedair egwyddor craffu ariannol, sef:

- Fforddiadwyedd – i edrych ar y darlun mawr o ran cyfanswm y refeniw a gwariant, ac a oes cydbwysedd priodol rhyngddynt;
- Blaenoriaethu – a yw'r dyraniadau wedi'u rhannu rhwng sectorau/rhaglenni gwahanol mewn ffordd gydlynol y gellir ei chyfiawnhau;
- Gwerth am arian – yn y bôn, p'un a yw cyrff cyhoeddus yn gwario eu dyraniadau'n dda – darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd (h.y. canlyniadau);
- Prosesau'r gyllideb – a ydynt yn effeithiol ac yn hygyrch ac a oes integreiddio rhwng cynlluniau corfforaethol a chynlluniau gwasanaeth, a rheolaeth perfformiad a rheolaeth ariannol.

Darparwch y canlynol ar gyfer cyllideb ddrafft Materion Gwledig yn ei chyfanrwydd:

- Dadansoddiad o gyllideb ddrafft 2025-26, ac unrhyw gyllidebau dangosol yn y dyfodol, fesul Maes Rhaglen Wariant, Cam Gweithredu a Llinell Wariant yn y Gyllideb, o ran refeniw a chyfalaf, ynghyd â dyraniadau Cyllideb 2024-25 fel cymhariaeth;
- manylion y sylfaen dystiolaeth ar gyfer penderfyniadau cyllidebol;
- disgrifiad naratif o'r prif bolisiau a rhaglenni a ariennir gan bob Llinell Wariant yn y Gyllideb;
- manylion y prosesau sydd ar waith i fonitro cyllidebau drwy gydol y flwyddyn, i ganfod gwargedion a diffygion posibl, a chymryd camau i unioni'r gyllideb neu i ddyrannu arian ychwanegol i dalu am unrhyw ddiffygion;
- manylion unrhyw adroddiadau/adolygiadau sy'n gwerthuso polisiau neu raglenni, sydd wedi arwain at newidiadau i'r gyllideb ddrafft er mwyn sicrhau gwerth am arian;
- goblygiadau costau byw uwch ar ddyraniadau cyllideb a rhaglenni;
- Unrhyw oblygiadau i'r gyllideb ddrafft sy'n ymwneud â'r adferiad o bandemig COVID-19;

- Unrhyw oblygiadau i'r gyllideb ddrafft sy'n ymwneud â threfniadau pontio'r UE yn dilyn ymadawiad y DU â'r UE;
- sut y mae'r gyllideb ddrafft yn darparu ar gyfer gweithredu deddfwriaeth a gaiff ei phasio yn y Senedd, yn ogystal ag unrhyw ddeddfwriaeth berthnasol y DU;
- pa ystyriaeth sydd wedi cael ei rhoi i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 wrth benderfynu ar ddyraniadau'r gyllideb ddrafft;
- manylion am sut y mae'r gyllideb ddrafft wedi cael ei dylanwadu gan unrhyw asesiadau effaith o ran cydraddoldeb, cynaliadwyedd a'r Gymraeg;
- sut y mae'r gyllideb ddrafft yn adlewyrchu ymrwymiad hirdymor Llywodraeth Cymru i leihau effaith amddifadedd a thlodi; a
- Sut mae Llywodraeth Cymru wedi cynllunio ar gyfer newidiadau demograffig wrth baratoi ei chyllideb ddrafft, yn enwedig yr angen i gynllunio ar gyfer poblogaeth sy'n heneiddio.

Gwariant Ataliol:

Byddwn yn ystyried gwariant ataliol fel rhan o'n gwaith craffu ar y Gyllideb Ddrafft. Y diffiniad o wariant ataliol a fabwysiedir at y diben hwn yw:

... gwariant sy'n canolbwyntio ar atal problemau ac sy'n lleddfu'r galw am wasanaethau yn y dyfodol drwy ymyrryd yn gynnar, a thrwy hynny sicrhau gwell canlyniadau a gwerth am arian.

Gan gofio'r diffiniad hwnnw, hoffem gael gwybodaeth am:

- Y gyfran o gyllideb Materion Gwledig a ddyrennir i fesurau gwariant ataliol;
- manylion y polisiau neu raglenni penodol sy'n berthnasol i gylch gorchwyl y Pwyllgor hwn y bwriedir iddynt fod yn ataliol, a sut y mae gwasanaethau cyhoeddus yn cael eu trawsnewid yn ymarferol, i sicrhau eu bod yn gynaliadwy yn y dyfodol; a
- sut y caiff gwerth am arian rhaglenni o'r fath ei werthuso, gan ganolbwyntio'n arbennig ar beth yw'r mewnbynnau penodol a'r canlyniadau a fwriedir.

Llinellau gwariant yn y gyllideb unigol

Yn ogystal â gwybodaeth gyffredinol am y Llinellau Gwariant Cyllideb unigol sy'n berthnasol i'r Pwyllgor, hoffem gael y wybodaeth a ganlyn am y polisiau a'r materion a amlinellir isod:

- Manylion y costau a/neu unrhyw waith a wnaed i asesu'r costau sydd ynghlwm wrth roi'r polisiau hyn ar waith yn ystod 2025-26;

- gwybodaeth yn ymwneud â sut y caiff y dulliau o weithredu'r polisi, a'r canlyniadau cysylltiedig, eu monitro a'u gwerthuso i ddangos gwerth am arian; ac
- Sut y mae cydraddoldeb, cynaliadwyedd ac ystyriaeth i'r Gymraeg wedi dylanwadu ar ddyraniadau'r gyllideb.

Materion Gwledig

Rhaglen Lywodraethu 2021-2026:

- Eglurhad o sut mae dyraniadau'r gyllideb yn eich portffolio yn cyd-fynd â'r Rhaglen Lywodraethu.
- Sut mae dyraniadau'r gyllideb Materion Gwledig yn mynd i'r afael ag ymrwymiad Llywodraeth Cymru i ymateb i'r argyfyngau hinsawdd a natur ar draws pob maes polisi.

Gwariant Ataliol:

- Manylion am gyfran cyllideb y portffolio a ddyrannwyd ar gyfer camau gwariant ataliol a sut y mae'r gyfran wedi cynyddu o'i chymharu â chyllideb y llynedd.
- Manylion am ba bolisiau neu raglenni penodol yn y portffolio y bwriedir iddynt fod yn ataliol.

Llunio polisiau yn seiliedig ar dystiolaeth

- Eglurhad o sut rydych wedi defnyddio tystiolaeth wrth flaenoriaethu dyraniadau eich cyllideb ddrafft a sut y byddwch yn monitro ac yn arfarnu rhaglenni i sicrhau eu bod yn rhoi gwerth am arian ac yn llywio prosesau pennu cyllidebau yn y dyfodol.
- Manylion am sut y mae'r gwaith o ddatblygu'r gyllideb ddrafft wedi'i lywio a sut y dylanwadwyd arno o ganlyniad i ymgynghori â rhanddeiliaid. Er enghraifft, canfu gwaith gan dîm Ymgysylltu â Dinasyddion y Senedd, wrth flaenoriaethu amaethyddiaeth, siaradodd llawer o gyfranogwyr am gynhyrchu bwyd a mynediad at fwyd iach, a dod yn fwy hunangynhaliol er mwyn bod yn fwy ystyriol o newid hinsawdd.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

- Enghreifftiau o sut mae'r Ddeddf wedi llywio penderfyniadau ar ddyraniadau penodol yn y gyllideb.
- Manylion am sut mae'r broses asesu effaith wedi dylanwadu ar y gwaith o ddatblygu'r gyllideb ddrafft, gan gynnwys enghreifftiau o ble mae penderfyniad wedi cael ei asesu yn erbyn amcanion Llesiant Llywodraeth Cymru.

Cydraddoldeb, y Gymraeg ac asesu hawliau plant

- Manylion am sut rydych wedi ystyried effaith y gyllideb ddrafft ar grwpiau â nodweddion gwarchodedig ac ar y Gymraeg, gan gynnwys manylion am unrhyw asesiadau effaith perthnasol.
- Manylion am sut y mae hawliau plant wedi cael eu hystyried yn y penderfyniadau cyllideb ar gyfer y portffolio.

Meysydd polisi penodol

Byddwn yn ddiolchgar pe gallech ddarparu gwybodaeth am ddyraniadau'r gyllideb yn y meysydd polisi a ganlyn, a'r dibenion y maent wedi'u dyrannu ar eu cyfer:

- Datblygu a gweithredu polisi amaethyddol gan gynnwys y Cynllun Ffermio Cynaliadwy arfaethedig i Gymru;
- datblygu polisi pysgodfeydd, gan gynnwys darparu Cynlluniau Rheoli Pysgodfeydd;
- Dileu TB buchol a dulliau eraill o reoli clefydau anifeiliaid megis fflw adar a'r tafod glas;
- datblygu a gweithredu strategaeth bwyd a diod, gan gynnwys y Strategaeth Bwyd Cymunedol;

Rhowch y wybodaeth ddiweddaraf, hefyd, am y trafodaethau â Llywodraeth y DU ynghylch cyllid yn y dyfodol ar gyfer cymorth i amaethyddiaeth.

Deddfwriaeth

Byddwn yn ddiolchgar pe gallech roi gwybodaeth am y dyraniadau cyllidebol ar gyfer gweithredu'r ddeddfwriaeth sylfaenol bresennol ac arfaethedig; gweithredu is-ddeddfwriaeth arfaethedig a phresennol; ac ar gyfer gweithredu unrhyw ddeddfwriaeth newydd berthnasol yn y DU.

Byddai'r Pwyllgor hefyd yn ddiolchgar pe gallech roi manylion am sut y bydd dyraniadau yn y gyllideb ddrafft yn mynd i'r afael â'r materion a ganlyn:

- Taliadau amaethyddol parhaus cyn trosglwyddo i'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy newydd – y Cynllun Taliad Sylfaenol a chynlluniau newydd interim megis Cynllun Cynefin Cymru, Taliad Cymorth Organig a'r Cynllun Adnoddau Naturiol Integredig.
- Y broses o drosglwyddo i'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy newydd, fel cynnal cynllun peilot, allgymorth, e.e. cymorth ar gyfer Cyswllt Ffermio, trefniadau gweinyddol ac ymchwil a datblygu;
- Y Rhaglen Dileu TB Buchol (gan gynnwys y cynllun cyflawni, profi ac iawndal);

- Gweithredu, gorfodi ac adolygu Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd Amaethyddol) 2021;
- Cymorth ariannol parhaus i'r sectorau morol, pysgodfeydd a dyframaethu ar ôl i Gronfa'r Môr a Physgodfeydd Ewrop ddod i ben;
- Polisiau allweddol sydd wedi'u cynnwys yng Nghynllun Lles Anifeiliaid newydd Cymru 2021-26; a hefyd
- Polisi adnabod a symud da byw.

Polisi goruchwyllo ffiniau

- Manylion cyllid yn ymwneud â pholisi goruchwyllo ffiniau.